

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt IX. (a) B. quondam Reginæ Anglorum Illustri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPVT IX.

(a) *B. quondam Regina Anglorum Illustri.*

EX parte tua fuit propositam coram nobis, quod nonnulli (b) litterati terræ tuæ, habitu & tonsurâ relicti, publicè ducunt uxores, de his, qui sunt hujusmodi solliciti, quomodo uxoribus placeant, existentes; qui licet negotiationibus, & aliis sæcularibus insistant negotiis, ut tamen consuetis iustitiis, & debitis obsequiis te defraudent, tonsuram resumunt abjectam, quâ ipsius prætextu ab hujusmodi ut clerici excusentur; quanquam non militent Domino, sed potius mundo, ut cæteri uxorati, Quidam etiam acceptâ primâ tonsurâ similiter contrahunt, & eandem tonsuram deferunt, ut eodem prætextu excusari valeant à prædictis: & ven. f. n. Episcopus, & dilecti filii Decanus, Archid. & Capitulum (c) Cenomanen. ipsos tanquam clericos in subtractione seruitiorum tuorum fovere nituntur in tuum præjudicium, & gravamen. Cùm igitur reddenda sint quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo; & publici uxorati clericis non existant, dùm se sic (d) sæcularibus negotiis implicent: æquantimur ducimus tolerandum, si iustitias debitas, & seruitia consuetâ, velut ab aliis uxoratis exigas, & recipias ab eisdem: cùm tonsura, quam non obtentu religionis, sed in fraudem subtrahendi seruitia, resumpseris, ut accepisse videntur, in his non debeat patrociniū impertiri.

NOTÆ.

- (a) **B.]** Ita legitur in *5. compil. sub hoc tit. cap. 1.* & in *cap. ex parte 13. de privileg.* ubi etiam agitur de his clericis conjugatis, qui tonsuram jam dimissam reasumunt maleficiis perpetratis. De hac Berengaria Angliæ Regina plura notavi in *cap. ex parte 15. de foro compet.* Ideo autem in præsentis Honorius refertur huic Regiæ, quia ut auctor est Rodericus Toletanus *lib. 5. de rebus Hispan. cap. 24.* ea plerumque morabatur in civitate Cenomanensi, quam ratione dotiliti acquisierat, ut retuli in *dicto cap. ex parte 15.* unde consuluit Honorium III. super excessibus clericorum.
- (b) **Litterati.]** Regulariter litterati accipiuntur pro doctis, scientia, vel doctrina imbutis, l. 1. C. de *Decur. urb. Rom. in Theodos. c. de multa; de prob.* quos à rusticis distinguit Justin. in *l. ult. C. de testam.* Inde illiterati, ignari, & indocti dicuntur in *cap. illiteratos 36. dist. notavit Bosquetus ad Innoc. lib. 2. epist. 224.* In præsentis autem litteratos accipi pro sciolis, seu leguleis, qui mediocri litteraturæ fumo inflati, lites serunt, notavit Cironius *hic;* illi enim clericis insignibus utebantur, id est, tonsura, & vestibus, ut hoc colore clericali privilegio fruerentur.
- (c) **Cenoman.]** De qua dicecessi regi in *cap. 5. de vescript.*
- (d) **Sæcularibus negotiis.]** Ex his verbis rectè deducitur, clericos conjugatos tonsuram deferentes non posse negotiis sæcularibus se immiscere, quod late probat Vela *dicto tom. 2. dissert. 45.*

COMMENTARIUM.

3. **I**N his duabus decisionibus agitur de clericis conjugatis, qui tonsurâ dimissâ, seu retentâ negotiis sæcularibus se implicarunt, & tam ab Innocentio, quàm Honorio III. deciditur, eos privilegio clericali non gaudere: quarum decisionum ratio in promptu est; nam si clerici in majoribus ordinibus constituti negotiis sæcularibus

se immiscerent, post trinam monitionem amittunt privilegium clericale, ut probavi, in *cap. final. de vita & honest. cleric.* quanto magis, qui in minoribus constituti, connubio copulati, relicta tonsurâ hujusmodi negotiationibus se implicarunt; privilegio clericali privari debent? Circa clericos autem conjugatos tonsuram deferentes, nec se negotiis sæcularibus implicantes, extat celebris constitutio Bonifacii VIII. in *cap. unic. hoc tit. in 6.* quâ cavetur, ut clerici conjugati canonis, & fori privilegio gaudeant quoad causas criminaliter, seu civiliter intentatas: ut autem illi hac immunitate gaudeant, tres petit Bonifacius conditiones. Prima ut tonsuram deferant: secunda, ut incedant in habitu clericali: tertia, ut cum unica & virgine matrimonium contraxerint. Concil. verò Tridentinum *sess. 23. de reform. cap. 6.* quartam addit his verbis: *Modò hi clerici alicuius Ecclesie seruitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie seruiant & ministrant.* His tamen concurrentibus tantum privilegio canonis & fori quoad criminales causas gaudent, etiam si civiliter intententur; quo modo exponenda sunt illa verba dicti capituli unice: *Trabi non posse criminaliter, aut civiliter ad iudicium;* ut late eadem requisita prosequentes docent Covar. *pract. cap. 31. Salcedo in pract. cap. 62. num. 13. Diana tom. 1. tract. 2. resol. 51. Germonius lib. 3. de sacr. imm. cap. 15. Martha de iurid. cent. 2. casu 153. Suarez advers. Reg. Angliæ lib. 4. cap. 28. Eicobar de Pontif. iurisdic. cap. 21. §. 5. fuse Pereyra tom. 2. de mas. Reg. Ucrutigoym pastor. regul. cap. 3. voto 3.* Circa clericos verò in majoribus ordinibus constitutos, ex dispensatione Pontificis matrimonium contrahentes, an privilegio fori in eisdem causis gaudeant, non vulgò hæsitatur: & ipsos non gaudere privilegio fori, docuerunt Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 8. num. 11. Suarez d. cap. 28. num. 3.* Sed contrarium, imò hujusmodi privilegio eos frui, docuit Navar. *de reddit. quest. 1. mont. 10. fol. 296.* illis verbis: *Quod non obstante dispensatione*

dispensatione clericus conjugatus manet persona ecclesiastica, & gaudet privilegio fori, & canonici. Quam opinionem non levibus probavit funda-

mentis collega meus Illustr. D. Rodericus Pargz & Mandia, quondam Academiae nostrae Cancellarius, nunc verò Episcopus Accitanus.

CAPVT X.

Idem (a) V.

VT consultationi tuae breviter satisfiat, respondemus, quod R. miles tuae diocesis, qui sicut tibi humiliter est confessus, olim in minori constitutus aetate, cum modicum sciret legere, vel cantare, tonsuram tamen & coronam clericalem assumpsit, quam gestare inter milites, & laicos erubescit, non est cogendus deferre habitum clericalem.

NOTÆ.

(a) V. J. Ita legitur in quinta compilatione, sub h. tit. cap. final. Cujus autem in præfenti existimat, Honorium rescribere Linconiensis Episcopo, juxta cujus sententiam ita restituenda est inscriptio: *Willelmo Linconiensis Episcopo*; temporibus enim Honorii III. Linconensem regebat Ecclesiam Willelmus, qui postea fuit in Ecclesiam Rhemensem translatus, ut refert Chenu in *sermo Presul. Lincon.* De Ecclesia Linconensi nonnulla notari in cap. 8. de *rescriptis*.

COMMENTARIUM.

Vulgo textus hic accipitur de clerico primâ tonsurâ tantum initiato, militiæ nomen dante, qui non tenetur deferre in ipso exercitû, & belli congressu tonsuram. Sed certè si de tonsurato in bellum proficiscente accipiatur præfens decisio, parvam, aut nullam continet dubitandi rationem; nam licet clericis in majoribus gradibus constitutis militiæ nomen dare interdictum sit, cap. *clericorum* cap. de *his clericis* cap. eos *quis*, 20. *quæst.* 3. cap. *clerici* cap. *quicumque*, c. *ex multa*, de voto: illustrant latè Lantæ *reter. lib. 21. de veteri mon.* cap. 25. *Barbosa de iure eccles. lib. 3. cap. 4.* Becanus de *beo* 9. 18. *num.* 21. *Diana p. 10. tract.* 2. *resol.* 2. *Gibalin. de irregul. cap. 4. difficult.* 4. *Rouffellius lib. 7. hyst. Pontif. jurisdict. cap. 6.* & si beneficia possideant, illis privandi sunt, *Concil. Andegav. can. 7.* ibi: *Clerici quoque, qui relicto clero se ad secularium militiam, & ad laicos contulerint, non injussu ab Ecclesia, quam relinquunt, amoveantur.* Tamen clerici in minoribus constituti ritè possunt, sicut alii laici, ad militiam proficisci, ut probat *Diana de hæresol.* 2. Et sicut conjugati, vel aliis negotiis secularibus impliciti non coguntur tonsuram deferre, ita nec milites. Unde credi

non potest, Episcopum Linconensem consuluisse Honorium III. in casu adeò aperto, cum videlicet, qui tantum primâ tonsurâ erat initiatus, militiæ nomen dederat, utrum tonsuram deferre cogendus esset, cum tunc tanquam laicus incedere potuisset. Quare existimabam, Rodericum, de quo in præfenti, nullo modo militiæ nomen dedisse, sed in ipsa civitate degisse: quod ut facilius percipiatur, observo apud scriptores mediæ ætatis plerumque nobiles viros, Dynastas, & Toparchas, milites appellari, quos & nos vulgò appellamus *Cavalleros*: de quibus sanctus Bernardus ad *Engenium lib. 3. cap. 5.* ubi conqueritur de clericis, qui ut laici incedebant, his verbis: *Quid sibi vult, quod clericus aliud esse, aliud videri volunt; id quidem minus castum, minusque sincerum; nempe habuit militem, quæstus clericus, actum neutrum exhibent.* Sic miles *Tercellinus*, ipsius sancti Bernardi pater, miles appellatur ab *Willelmo Abbate lib. 1. vita ejusdem sancti*, eo quòd esset vir antiquæ, & legitimæ militiæ, id est, nobilitatis. Et *Petrus Blesens. epist. 78.* *Gaufridum*, nobilem appellat militem, sanguine, & animi generositate præclarum. Et *epist. 94.* reprehendens nobilium fastum, superbiamque, ait: *Nepotum vestrorum milium fastuosam gloriam tolerare non possum.* Probat *Saufray in Panopl. cleric. p. 2. lib. 3. cap. 2.* quibus suppositis eam credo esse Honorii mentem, ut R. miles, id est, nobilis Dynasta, qui in minori ætate tonsuram acceperat, eamque postea inter alios Dynastas, & laicos deferre erubescit, cum nec Ecclesiæ inserviret, sed potius ut laicus incederet, cum quæreret, an cogendus esset eam deferre, cum adhuc per conjugium, vel similem actum non deseruisset statum clericalem; respondit Honorius, quod non est cogendus inter alios nobiles tonsuram deferre, cum ipsam propria voluntate deferere velit, nec beneficium aliquod ecclesiasticum obtineat.